

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**De Jure Rerum Ecclesiasticarum Ad Germaniae Catholicae
Principia Et Usum Pars ...**

Complectens Sectionem I. & II.

Zech, Franz Xaver

Ingolstadii, 1758

Titulus XXIII. De Sepulturis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68048](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68048)

Huic præcepto morem gesturi, plura non addimus: id solummodo notantes I. ferme dimidia parte immixtos nunc esse dies festos, quos olim multis sæculis observabat Ecclesia non solum Græca, sed etiam Latina 4.). II. Invigilandum summopere esse, ut diebus festis præbeatur populo occasio frequentandi pias exercitationes; impediaturque, ne abutatur otio ad multiplicanda scelera. III. Non tolleretur, ut plebs vel tædio laboris, vel ex quadam superstitione, sibi propria autoritate injungat cessationem a laboribus, præter dies ab Ecclesia constitutos. IV. Si autoritate Ecclesiastica abrogentur aliqua Festa; hæc tamen in Choro & a Clericis more pristino celebrentur.

TITULUS XXIII.

DE SEPULTURIS.

Conf. Lib. 3. Decretal. tit. 28. ex Sext. tit. 12. ex Clement. tit. 7. Extravag. Com. tit. 6.

§. 501.

Pro Sepultura

ULTIMUM obsequium, quod Christianis in Loco Sacro, aut Religio-

4.) Vid. THOMASSIN. de dier. fest. celebr. Lib. I. c. II.

gioso exhibetur, est *Sepultura*, & consueta *Exequia*. Nam sicut omnes cultæ Gentes, & cum Patriarchis suis Judæi eximiam Funerum curam gesserunt 5.): ita etiam Christiani nihil contra Spiritum Evangelii facere censentur, dum servatis quibusdam, omni superstitione purgatis veterum ritibus, superadditis etiam aliis piis ac devotis Ceremoniis, Corpora Fidelium, utpote animarum immortalium domicilia, & templa Spiritus Sancti, in vitam aliquando reditura sepeliunt, eorumque Sepulchra congruis honoribus ornant 6.). Vocatur autem

5.) Vid. JOAN. MEURSIUS de Funere. JOAN. KIRCHMANNUS de Funerib. Romanor. JOAN. NARDIUS de Funerib. Atheniensium. JACOB. GUTHERIUS de Jure Manium. BOISSARDUS antiquit. Rom. tom. 2.
6.) *Solas rationales animas honorare novimus, & earum instrumenta solemni sepultura honore dignamur: meretur enim rationalis anima domicilium non projici temere sicut brutorum cadavera, præsertim quod fuit anima bene ac sancte instrumento suo in certaminibus usæ receptaculum.* ORIGENES lib. VIII. contra Celsum. Similia habet S. AUGUSTINUS. lib. I. de Civit. Dei. c. 13. & lib. de Cura pro mortuis. add. S. HIERONYM. Epist. 25.

*Corpora
decenter
componun-
tur :*

tem *Sepultura Ecclesiastica*, tum a loco, tum etiam a ritibus in ea usitatis.

§. 502. Prima est Corporis decenter componendi cura. Cum enim cadavera olim non loculis inclusa, sed patenter omnium oculis, quod apud Principes, Nobiles, Ecclesiasticos, multosque Religiosos etiamnum hodie in frequenti usu est, exposita, & sic ad sepulchrum delata fuerint; ad minuendum horrorem aspicientium, mox exhalata anima, os & oculi clauderentur, corpora lavabantur, aromatibus ungebantur (7.), pretiosisque vestibus induebantur: quos omnes ritus innoxie imitamur (8.): illum tamen hodie omittimus, quo olim Fidelium Corporibus Eucharistia imposita, simulque sepulta fuit (9.):

7.) Unctionem a Maria factam ipse Christus ad funus suum retulit. Itam etiam significationem Myrrhæ Christo a Magis oblatae dant SS. Patres, allegati a MAI. DONATO in MATTH. II. II.

8.) Quibus vestibus indui debeant Corpora Episcoporum, Sacerdotum, aliorumque Clericorum, distincte tradit Ceremoniale Episcoporum lib. II. c. 38. & Pastorale Roman. tit. *Cura pro defunctis gerenda.*

9.) Supra §. 229. not. 72.

servatur tamen aliquod ejus rei vestigium, dum multis in locis Sacerdotibus defunctis apponitur Calix cereus cum Hostia non consecrata.

§. 503. Cadavera dicto modo *efferuntur* composita, interjecto post obitum saltem viginti quatuor horarum spatio 10.), olim inter tenebras, id est, ante solis ortum, præsertim si plebeja fuerint, efferebantur. Christiani post CONSTANTINI tempora passim id obsequii mortuis pleno die exhibebant. JULIANUS autem Apostata de die funera fieri prohibuit 11.), ex superstitione potissimum, ne aspectus cadaveris funestaret aspicientes, quo minus possent eo die venire ad Tempia, & Sacrificia 12.). Antiquissimus Ecclesiæ mos est efferendi funera, non quidem ante solis

-
- 10.) Hodie alicubi longius differtur Sepultura ex sollicitudine, ne vivi sepeliantur.
11.) L. 5. Cod. THEODOS. de sepulchr. viol.
12.) GOTHOFREDUS putat, dictam legem in odium Christianorum latam esse: hoc si verum esset, THEODOSIUS eam non inferuisset suo Codici, ut putant alii. Videtur JULIANUS secretam rationem habuisse in odium Christianorum, quam non intendebant Collectores Codicis Theodosiani. vid. BINGHAM lib. 23. c. 2. §. 6.

lis ortum, matutino tamen tempore, ut mox præsente corpore offerri Missa possit 13.): unde non passim permittendæ sunt vespertinæ sepulturæ. Ex pio more Christianorum pfallendi & orandi per antecedentem noctem coram corpore, nomen trahunt *Vigilia Defunctorum*, ipsumque Officium Defunctorum solummodo constat primis Vesperis, & Horis Nocturnis, absque Diurnis 14.).

§. 504.

13.) Pro AUGUSTINI commendanda Corporis depositione Sacrificium Deo oblatum esse, colligitur ex POSSIDIO in vita Augustini. Unde in Concil. CARTHAGINENSI III. can. 29. ann. 397. postquam statutum fuerat, ut *Sacramenta Altaris non nisi a jejunis celebrentur*; mox additur: *si aliquorum pomeridiano tempore defunctorum commendatio facienda est, solis orationibus fiat, si illi, qui faciunt, jam pransi inveniantur.* Unde colligitur, Communionem in Exequiis celebratam esse illo ævo. Vid. supra §. 236. not. 91. ubi addatur EVODIUS apud AUGUSTIN. Epist. 158. alias 258. qui tertio Depositionis die super sepulchrum Sacramenta Redemptionis oblata dicit.

14.) Formula precum pro Defunctis refertur a Collectore Constitution. Apostol. lib. VIII. c. 41. ubi nihil ad ignem purgatorium

§. 504. Modus ducendi Funus va- *Consuetudo*
 rius pro diversis temporibus fuit, & *ritu:*
 varius pro diversis Regionibus, ac
 conditionibus personarum hodie ob-
 servatur. Etiam diurnis Funeribus,
 ac monumentis suis lumina & lucer-
 nas adhibebant Gentiles 15.), & Ju-
 dæi: sive hos, sive illos imitati dican-
 tur Christiani, certe absque supersti-
 tione adhibent accensos cereos, non
 tam ad effugandas noctis tenebras,
 quam ad lætitiã insinuandã, &
 piũ Religionis cultum amplifican-
 dum, simulque contestandã defun-
 cti Fidem in JESUM CHRISTUM,
 verã Lucem, quæ illuminat om-
 nem hominem 16.). Immodicos
 Z z lu-

rium referri posse, ait BINGHAM lib. 23.
 c. 3. §. 13. eodem modo refutandus, quo
 Illyricum similia inepte garrientem solide
 refutat TURRIANUS ad cit. loc. Constitu-
 tionum Apostol.
 15.) L. Mævia. ff. de Manumiss. testam.
 16.) De usu luminum in funere videri po-
 test Card. BARONIUS Annal. Eccl. ad ann.
 58. EUSEBIUS de Vita Constantini lib.
 IV. c. 66. S. HIERONYMUS adversus Vi-
 giliantium cap. 3. item in Epitaphio Pau-
 læ Epist. 27. c. 13. S. GREGORIUS Na-
 zianzenus Orat 4. quæ est secunda in Ju-
 lianum

luctus, quos Ethnici 17.), & Judæi 18.) præferebant in funeribus, improbant SS. Patres 19.), voluntque potius lætitiæ signa in Hymnis & Canticis præberi 20.) : Concilium etiam TOLETANUM 21.) prohibet Clericis, ne lugubres vestes induant in funere Parentum, vel Consanguineorum.

§. 505.

lianum in vectiva, ubi de funere Constantii loquitur. S. CHRYSOSTOMUS Homil. 4. in Epist. ad Hebræos.

17.) Vid. HIERONYMUS BARIFFALDUS de Præfatis. JOSEPHUS LANZONUS de Luctu mortuali veterum.

18.) Interpretes in Cap. L. Genes. & alibi passim.

19.) S. CYPRIANUS tr. de Mortalit. alique ex S. PAULO I. Thessalon. IV. Quali potestna Episcopus coërcere possit immodicos ululatus in funeribus, videri potest apud Card. PETRA tom. 2. ad Const. III. Celestini III. sect. I. n. 17.

20.) S. CHRYSOSTOMUS loc. cit. insinuat, cantari solere in funere ex Psalmo 114. *Convertere anima mea in requiem tuam: quia Dominus benefecit tibi.* Ex Psal. 22. *Etsi ambulavero in medio umbrae mortis, non timebo mala, quoniam tu mecum es.* Ex Psal. 31. *Tu es refugium meum a tribulatione, quæ circumdedit me.*

21.) Anno 1473. cap. 8.

§. 505. Ritus, quo Cadaver tu- *Et tumulo*
 mulo immittitur, servari debet, qui *immittun-*
 in qualibet Diœcesi præscribitur. Epi- *tur*
 scopi est, ea omnia prohibere, quæ
 vel avaritiam, vel irreverentiam, vel
 superstitionem redolent, qualis est ri-
 tus populorum infidelium, qui pa-
 nem & alia comestibilia, ac vinum
 in sepulchris ponebant 22.). Quæ-
 cunque in super ipsa die sepulturæ pro
 Defunctis aguntur, *Exequiarum* no-
 mine veniunt. Ad has hæredes te-
 nentur sumptus, Parochi curam suam
 suppeditare. Cupit Ecclesia hono-
 rificam sepulturam pro conditione
 Personarum, non tamen vanam &
 superbam, præsertim in iis tumulan-
 dis,

Z z 2

dis,

22.) In Concilio Germanico circa ann. 742.
 celebrato Can. 5. jubentur Episcopi ad-
 juvante sæculari Magistratu solliciti esse,
 ut *populus Dei paganas non faciat*. In Con-
 cilio autem Liptinensi indiculus ponitur
 paganarum ejusmodi observationum, inter
 quas secundo loco ponitur *de sacrilegio*
super defunctos, id est dadsisas, qua vo-
 ce intelliguntur esculenta & poculenta
 super sepulchris defunctorum. Vid. Du
 CANGE Glossar. V. Dadfisa. FALKEN-
 STEIN antiquit. Nordgav. part. I. c. 8.
 pag. 270. ECKART. de Reb. Franciæ O-
 rient. tom. I. lib. 23. n. 25.

dis, qui ultra hæreditatis vires relinquunt debita. Unde quamvis sumptus funerum præferantur aliis Creditoribus 23.) : id tamen nequam intelligendum est de expensis conditionem aut facultates Defuncti excedentibus. Quoad Ceremonias sacras, Missarum numerum, Cantum, Comitatum Clericorum, Oblationes &c. moderationem adhibet Episcopus : reliqua pompa funeris pertinet ad curam Magistratus sæcularis 24.) Inhumationi subjungitur alicubi fere in singulis, alibi saltem in funeribus honoratorum Personarum, Prælatorum & Principum, Oratio funebris 25.) Per ejusmodi laudationes vi-

tia-

23.) L. penult. ff. de Relig. & sumpt. fun.
24.) Habemus hac de re Leges Imperii Reform. Polit. Augustæ 1530. tit. 23. ann. 1548. tit. 15. Francofurti 1577. tit. 15. §. I.

25.) De origine harum laudationum elegantè discurret DIONYSIUS *Halicarnass.* Antiquit. Roman. lib. V. Juxta Concil. MEDIOLAN. I. c. 60. ann. 1565. *Neminem quemquam in funere laudare liceat, nisi Episcopus, quem laudare velit, Episcopus dignum censuerit, & laudationem scriptam ante probarit.* Concil. ROTOMAG. ann. 1581.

tiatam esse rerum gestarum historiam, jam antiqui Romani conquesti sunt 26.). Multo major cautio in Christianis funeribus adhiberi debet, ut Orationes funebres sint dignæ sacro pulpito, ad commendationem & imitationem Christianarum virtutum, ad inculcandum rerum humanarum contemptum, & æternarum amorem accommodatæ 27.).

Z z 3 §. 506.

1581. tit. de Curatorum Officiis n. 31. pro his tantum permittit orationes funebres, quorum sapientiam narrare debeant populi, & Ecclesia laudem eorum nuntiare.

26.) CICERO in Bruto. LIVIUS lib. VIII. in fin. Unde in Historia quadam *Diplomatica & Pragmatica* recens edita, omitti potuissent dictiones funebres in morte quorundam Principum habitæ, utpote quæ nec Diplomatis, nec Documenti authentici rationem habent.

27.) Duos modos orationis funebris exemplis illustrat MELCHIOR DE LA CERDA Comp. Eloquent. vol. 2. pag. 979. seqq. Ex primis Ecclesiæ sæculis adhuc extant orationes funebres EUSEBII in funere *Constantini*: AMBROSII in obitu *Theodosii*, ac *Valentiniani*, & *Satyri* Fratris sui: GREGORII NAZIANZENI in funeribus *Patris*, *Cæsarii* Fratris, & *Gorgoniae* Sororis: GREGORII NYSSENI in funere *Basilii* Fratris sui, *Meletii* Episcopi Antiocheni,

in Ecclesia §. 506. Locus Christianæ sepulturæ vel Cœmeterio : (rio 28.). Circa ritum veterum Romanorum Gentilium, tradunt aliqui, quod Romani defunctos domi suæ intra mœnia Urbis sepeliverint 29); alii contendunt, sepulturam in Urbe fuisse semper prohibitam, juxta Legem XII. Tabularum : *Hominem mortuum in urbe ne sepelito, neve urito*. Alii conciliant has opiniones 30.), dicendo, sepulchra privata fuisse permissa intra Urbem in ædibus singulorum; sepulchra autem publica non fuisse con-

cheni, *Pulcheriæ & Placillæ Imperatricum*. Epitaphia *HIERONYMI* in *Nepotianum, Fabiolam & Paulam* alterius sunt generis utpote solum privatæ laudes, ad perpetuandam eorum memoriam compositæ, non publice recitatæ.

28.) De Cœmeterio actum est supra §. 38. seqq.

29.) *SERVIVS* Comment. in *VIRGILII* lib. V. vers. *Præterea si nona diem* &c. item lib. VI. v. *Sedibus hunc refer* &c. ibi : *Apud majores omnes homines in suis domibus sepeliebantur : unde ortum est, ut Lares colerentur in domibus. Unde etiam umbras larvas vocamus.*

30.) *JULIUS MINUTOLUS* Dissertat. VI. de sepulchris.

concessa, nisi ex speciali privilegio Heroibus quibusdam de Republica bene meritis 31.), Imperatoribus, aliisque, qui inter Deos numerabantur 32.). Nam ratio Legis, quam vel Cicero deducit ex Decreto Collegii Pontificum, non esse jus in loco publico fieri sepulchrum: vel Imperatores allegant, ne sanctum municipiorum jus polluatur 33.), videtur solummodo ab Urbis ambitu excludere sepulchra publica. Ne autem ob nimiam sepulchrorum copiam cœlum fœdo cadaverum odore inficeretur, aut periculum incendii oriretur; severius postea prohibitum est, ne mortui intra Urbem sepelirentur, vel urerentur.

Z z 4 §. 507.

31.) Tales erant PUBLICOLA & TUBERTUS, qui ante Legem XII. Tabularum, & C. FABRICIUS, qui post eam Legem virtutis causa jus sepulchri intra Urbem obtinuerunt, ut testatur CICERO Lib. 2. de Legib.

32.) Unde PRUDENTIUS lib. I. contra Symmachum:

Et tot templa Deum Romæ, quot in Urbe sepulchra

Heroum numerare licet, quos fabula Manes Nobilitat, noster populus veneratus adorat.

33.) L. 12. C. de Relig. & sumpt. funer.

olim extra §. 507. Eundem morem seruant
urbes : Christiani longo tempore tum Ro-
 mæ, tum alibi, ubi eadem observan-
 tia ponendi sepulchrum extra Urbes
 & prope vias publicas vigeat, *ut hu-*
manitatis instar exhibeant 34.). Via
 sepulchris nobiles Romæ fuerunt,
Appia, Aurelia, Flaminia, Latina, La-
vicana, Laurentina, Ostiensis, Prænestina,
Salaria & Tiburtina 35.). Post Con-
 stantini tempora, quando supra se-
 pulchra Martyrum erigebantur Ec-
 cle-

34.) L. 6. Cod. THEOD. De Sepulchr. vio-
 lat. id est, ut mortalitatis exemplum præ-
 beant. Unde originem sumpserunt in-
 scriptiones, *Siste viator : sta viator* &c.
 Per Epitaphia enim invitantur Viatores
 ad agnoscendam vanitatem rerum huma-
 narum, ad imitationem virtutum, vel
 etiam ad detestanda flagitia. Tale exhibet
 BOISSARDUS antiq. Rom. tom. 2. pag.
 49. FLAGITIVM MAXIMUM VIATO-
 RES SCIRE SI VOLTIS HEIC SISTITE
 GRESSUM. De Sepulchris extra Urbes
 multa congerit SAVARO in Sidon. Apol-
 linar. lib. 3. epist. 12. pag. 201. BINGHAM
 orig. Eccl. lib. 23. c. 1. §. 2. seqq.
 35.) Sepulchra quædam juxta singulas has
 vias posita recenset KIRCHMANNUS de Fu-
 nerib. Roman. lib. II. c. 22. Cœmeteria
 autem extra Urbem enumerat BARONIUS
 ad an. 226. n. 9.

clesiæ, ambiabant Fideles juxta eadem sepeliri 36.) : & ideo translatis etiam in Urbes sacris Corporibus, & ædificatis ibidem Basilicis Martyrum, sepulturam sibi in iisdem eligebant. Antiquissima hujus moris exempla tam in Oriente, quam in Occidente referuntur 37.). Unde Lex Theodosii 38.) sepulchra ab Apostolorum & Martyrum Sedibus ideo videtur velle submovere, ne in Urbe Cptana, ad cujus Præfectum Pancratium Constitutionem dirigit, cadavera tumulentur: per hanc igitur Legem nec in suburbanis Ecclesiis prope Constantinopolim, nec in Ecclesiis aliarum Urbium prohibentur sepulturæ. Acerba crisis est 39.), quod neglecta disciplina de non sepeliendis mortuis in Ecclesia, tribuenda sit *Ambitioni Laicorum, & Clericorum cupiditati.* Si quis abusus irrepsit, malumus

Z z 5

-
- 36.) ILDEPHONSUS de FLORES de Martyrio lib. 6. c. 18. n. 1711.
 37.) Vid. MURATORII gemina Dissertatio, inserta novæ Editioni Codicis THEODOSI, tom. III. pag. 165. seqq.
 38.) L. 6. Cod. THEOD. de Sepulchr. violat.
 39.) BERNARDI VAN ESPEN Jur. Eccl. p. 2. tit. 38. c. 2. n. 34.

lumus adscribere *Laicorum Devotioni*
 & *Clericorum indulgentiæ.*

nunc etiam intra urbes: S. 508. Nullus Canon Concilii Universalis prohibet sepulturam in Ecclesiis : quarundam tamen Diœcesium aut Provinciarum Statuta nimiram sepulchrorum molem ab Ecclesiis removent. Celeberrimus est Canon Concilii MOGUNTIACI 40.) : *Nullus mortuus intra Ecclesiam sepeliatur, nisi Episcopi, aut Abbates, aut digni Presbyteri, vel Fideles Laici, id est pietate & meritis erga Ecclesiam insignes.* Unde apparet, sepulturam in Ecclesiis nequaquam universim improbatam 41.) : quando etiam ea ex singulari ratione prohibebatur intra interiores Ecclesiæ parietes, permittebatur tamen in atrio, aut in porticu, aut in exedris Ecclesiæ 42.) : ex quo introducebatur tandem mos erigendi cœmeteria, Ecclesiam ambientia, in quibus Corpora defunctorum conderentur.

CON-

40.) Anno 813. Can. 52. relatus C. 18. XIII.
 q. 2.

41.) Notandum, quod JOANNES DE TURRE CREMATA dictum Canonem Moguntiacum videatur intelligere de quavis Ecclesiastica sepultura.

42.) Concil. NAMNETENSE, quod solet referri ad ann. 895. Can. 6.

CONSTANTINO M. singularem honorem se exhibuisse credebat Filius, dum Corpus ejus sepelivit in vestibulo Ecclesiæ SS. Apostolorum, ita ut, quod Imperatoribus sunt in aulis Janitores, hoc in sepulchro Piscatoribus sint Imperatores 43.). Si cui autem locus sepulturæ in ipsa Ecclesia conceditur, humi tantum datur, ita ut sepulchrum cum reliquo Ecclesiæ pavimento æquetur 44.): nec cadavera sepeliantur prope Altare, ubi Corpus & Sanguis Domini conficitur 45.): neque in Choro majori, nisi cadavera Fundatorum. Si tamen horum posterius vendant fundum, cui Jus Patronatus inhæret, etiam Jus sepulchri transit cum ipso Jure Patronatus ad aliam familiam. Proprius igitur Christianæ sepulturæ locus est in Ecclesia,

43.) Verba sunt S. JOANNIS CHRYSOST. Homil. 26. in Epist. 2. ad Corinth.

44.) Prærogativa Summorum Pontificum est, ut eorum Corpora sepeliantur in conditoriis elevatis supra terram, ut videre est in Basilica Vaticana Romæ. Idem honor non fuit concessus CHRISTINÆ Reginæ Suecorum, in eadem Basilica subtus terram sepultæ. Card. PETRA tom. 2. ad Const. III. Cœlestini III. sect. 1. n. 13.

45.) C. 15. XIII. q. 2.

fia, vel in Cœmeterio, conjuncto aut separato ab Ecclesia.

*in propria
Parochia,*

§. 509. Inter Ecclesias & Cœmeteria, præferenda aliis est Ecclesia Parochialis, ejusque Cœmeterium, ita ut jam inter obligationes, & Jura Parochialia numeretur Jus funerandi, & Ecclesia Parochialis de Jure communi fundata sit quoad sepulturam omnium Parochianorum 46.). Decet enim ut Parochus, qui durante vita curam spiritualem suorum Parochianorum gessit, defunctos non deserat, sed locum sepulturæ concedat, & pro iis preces Missasque offerat. Parochiani autem quoad hunc articulum censentur, qui intra limites Parochiæ ita morantur, ut Sacramenta vivi in ipsa percipere, & Parochi ipsis administrare teneantur, etiamsi solummodo quasi domicilium ibidem sint nacti, ut Studiosi in Academicis. Peregrinus autem sepelitur, non in loco obitus, sed in propria sua Ecclesia Parochiali, dummodo absque periculo ad ipsam valeat deportari 47.): Religiosi sepeliuntur in Monaste-

46.) C. 2. de Sepult. in 6.

47.) C. 3. ibid.

De Sepulturis. 733

nasterii sui ambitu 48.) : Canonicus vel Clericus Ecclesiæ Cathedralis in Ecclesia Cathedrali, etiamsi habitaverit in aliena Parochia 49.)

§. 510. In Ecclesia Parochiali non sepelitur, qui habet Sepulchrum Majorum 50.) : aut qui Sepulturam aliam sibi elegit 51.) , modo non eligat in loco profano 52.) . Potest autem regulariter omnis, qui est sui juris, sepulturam eligere, ita ut nec potestas mariti in uxorem, quæ alias tumultuanda esset in sepulchro mariti, & quidem ultimi, si plures habuerit

*aut etiam
alibi.*

48.) C. fin. ibid.

49.) Tuscus pract. concl. lit. P. concl. 99. n. 5.

50.) C. 1. & 3. de Sepultur.

51.) C. 1. cit.

52.) INNOCENTIUS III. per *nova & minus religiosa loca*, in quibus non potest sepultura eligi, intelligit loca profana. Sed BONIFACIUS VIII. quando in c. 2. eod. in 6. permittit Sepulturam *in loco minus religioso*, intelligit Oratorium vel Sacellum, in quo non est Religiosorum Fratrum Conventus, nec frequenter Missarum solemnia celebrantur; qualem locum videtur desiderasse INNOCENTIUS, cujus proin Decretalem declarat BONIFACIUS, addendo: *licet Jura super hoc videantur esse diversa.*

rit 53.), nec patria potestas impedimento sit filio - familias puberi, quo minus sibi eligat, etiam sine consensu patris sepulturam 54.): pro impuberibus autem electionem habet Pater 55.). Quamvis electio sepulturæ fieri soleat in Testamento, non tamen habet rationem ultima voluntatis, nec requirit solemnitates Testamenti; sed est species Mandati post mortem exequendi: in dubio tamen præsumptio est pro Ecclesia Parochiali. Ecclesiæ Fratrum Prædicatorum & Minorum S. Francisci ex speciali privilegio, quod Iuri communi hodie insertum est 56.), habent Jus sepulturæ, videlicet quod omnes ad eam recipere valeant, qui sepeliri ibidem elegerint: quod privilegium plerisque aliis Regularibus vel per specialem concessionem, vel per communicationem competit, non tamen Monialibus, nisi nova accedat

53.) C. 3. §. 1. de Sepult. in 6. c. 2. & 3. XIII. q. 2.

54.) C. 7. de Sepultur. C. 4. eod. in 6.

55.) C. 7. §. utrum. de Sepult.

56.) Clem. dudum. 2. §. huiusmodi. item Extravag. comm. super Cathedram 2. §. huiusmodi. de Sepultur.

cedat licentia 57.). Cum autem Religiosi nonnulli nimium inhiarent lucris ex ejusmodi sepultura captandis, Pontifices sæpius reprefferunt hanc aviditatem, sub gravissimis pœnis prohibendo, ne Religiosi aliquos ad vovendum, jurandum, aut promittendum inducant, ut apud eorum Ecclesias sepulturam eligant, vel jam electam ulterius non immutent 58.).

§. 511.

57.) Vid. PIGNATELLI tom. 4. Consult. 177. Card. PETRA tom. 2. ad Constit. III. Cœlestini III. sect. 1. n. 28. seqq.

58.) C. I. de Sepult. in 6. Clement. 3. §. sane. de Pœnis. Ante has Constitutiones jam S. BONAVENTURA in Epist. ad quendam Provinciale Ministerium sui Ordinis Oper. tom. 7. pag. 466. scribit: *Sepulturarum, ac testamentorum litigiosa & avida quedam invasio, cum exclusione illorum, ad quos animarum cura spectare dignoscitur, non modicum nos Clero toti fecit exosos, sicut experientia docente percepimus &c. . . . mandes Fratribus universis, ut pacem Clericorum omnium tam in testamentis, quam in Sepulturis, quantum in eis est, sic studeant observare, ut nullam habeant contra nos occasionem justæ querelæ, simulque seculo toti clarescat, quod non commoda rerum, sed lucra querimus animarum.* Similia S. BONAVENTURA repetit in alia Epistola ad Mini-

Mortuarium debetur Parocho: §. 511. Ex funere Parochianorum aliquod emolumentum obvenire Parochis, rationi congruum censent Pontifices, ut juxta Apostolum 59.) sint consolationum socii, qui fuerunt passionum 60.). Itaque exigitur *Mortuarium* a Parocho, licet Parochianus alibi eligat sepulturam. Hoc ex eo sumpsisse initium dicit Synodus EXONIENSIS 61.), quod decimis majoribus & minoribus, ac ceteris juribus Parochia-

Ministros Provinciales & Custodes. *ibid.*
pag. 467. seq.

59.) 2. Corinth. I. 7.

60.) C. 1. de Sepultur.

61.) Anno 1287. Cap. 52. Antiquissimo more in Germania *Mortuarium* competit Domino ex bonis hominum *Propriorum*, quales habuerunt Ecclesie multos. HENRICUS II. Imperator anno 1015. dum Monasterio S. Michaelis extra Bambergam curtes aliquot donat, de *Mortuario* disponit his verbis: *Censum ultimum, per quem utique omnia vel neglecta solvuntur servitia, jus videlicet capitale à Viris decedentibus optimum equum, vel si equo carent, optimum caput pecoris, & a feminis induvias & exuvias transmitti ad Ecclesiam ordinamus.* Forte jus istud Ecclesie ab hominibus propriis extenderunt denique ad omnes Parochianos. Diploma HENRICI recitat MAGERUS de Advocat. armat. c. 6. n. 758.

rochialibus per ignorantiam non solutis, lesis Ecclesiis præstaretur: ut talis oblivio procedens ex incuria non solventis, posset saltem per hoc apud districtum Judicem excusari 62.). Varium est Mortuarium pro diversitate locorum: legimus alicubi Ecclesiæ seu Parocho deberi lectum, vel valorem lecti, secundum statum Parochiani: alibi vestem meliorem decedentis 63.): alibi post optimum inter plura animalia alterum melius: alibi certam quantitatem pecuniæ: alibi pannum impositum feretro, quem tamen pretio congruo redimere possunt hæredes 64.):

A a a in

62.) Plura vid. apud DU CANGE Glossar. V. *Mortuarium*.

63.) Huc pertinet Decisio 388. & 389. Cappellæ THOLOSANÆ apud AUFRETIUM, quod possit Parochus sumere vestem existentem penes sartorem nondum sutam, neque completam.

64.) Plerumque habetur pallium communibus sumptibus comparatum, quod in funere gratis commodatur, prout optavit S. CAROLUS BORROMÆUS in Concil. MEDIOLAN. I. part. 2. Const. 60. de funer. & Exeq. vel modicum aliquid pro ejus usu solvitur: prout etiam pro panis nigris in Choro Templi suspendi solitis, quos Mercatores recipere solent.

in Exequiis illustrium Virorum Parocho etiam cedit equus vel ejus pretium, qui pullatus post feretrum duci solet. Universim in ejusmodi Juribus novis, *pompa honorumque aucupatione supra pietatem excrescente* 65.), recens introductis, ex consuetudine locorum lites componenda sunt.

Abusus sunt tollendi.

§. 512. Sicut autem laudabilis consuetudo retinenda est; ita abusus & corruptelæ, avaritiam redolentes abrogari debent. Talis alicubi erat, qua Parochi volebant sepelire mortuum, quousque de mortuario sit eis comode satisfactum: nec permittere ingressum Parochiani in Religiosum Ordinem ante præstita jura Mortuarii, cum dicerent, Religiosos mundo mori per Professionem Religiosam 66.). Talis videtur abusus adhuc hodie in multis locis vigere, ut Parochi jura Mortuarii exigant, si cadaver per districtum suum Parochialem transvehatur forte in patriam defuncti, vel ad sepulchrum Majorum.

65.) Verba sunt ΖΥΡÆΙ Consult. 6. de Sepultur.

66.) FEVRET tr. de l'Abus l. IV. c. 8. Parochi isti forte se fundabant in cap. 2. de Sepultur.

rum. CHRISTIANUS LUPUS 67.) hujus consuetudinis justitiam non penetrat, cupitque edoceri: PETRUS PECKIUS 68.) autem occasionem hujus moris ex eo deducit, quod olim homines religione, atque pietate ducti, in singulis pagis, per quos cadavera deferebantur ad locum sepulturæ, mortuos deposuerint, donec Parochi cum Clero preces suas ad Dominum effudissent pro defunctis: credit tamen, hanc piam consuetudinem fuisse voluntariam, & propterea ad necessitatem vel jus trahi non potuisse, nec præscribi, quæ sunt meræ facultatis. Nam locus destinatus tantum inspicitur, non is, ad quem casu pervenitur 69.) : ideoque is, qui natus est in aliqua civitate, per quam mater transibat casu, civis illius civitatis dici non potest: nec gabella solvitur de his, quæ casu fortuito ad eum locum, ubi solvitur, perveniunt 70.). Ratio etiam Funeralium, quæ solum do-

A a a 2 mi-

67.) Differt. II. Procemiali ad tom. 4. Scholior. in Canon. c. 12.

68.) De Jure sistendi. C. 5. n. 17.

69.) L. 44. & L. 78. §. fin. ff. de Legat. 3.

70.) L. 16. §. 8. ff. de publican. & vectigal.

micilium defuncti, laboresque Pastorum priorum & administrationem Sacramentorum respicit, hoc casu cessat. Scimus autem, cadavera per aërem deferri non posse ad locum sepulturæ: unde hac ratione, libera sepulturæ electio, quæ nulla ratione constringi debet, impeditur ob nimios sumptus, quos hereditas defuncti ferre non posset.

Jus Exequiarum competit Ecclesie Parochiali:

§. 513. Pro Exequiis, & sepultura quidquam exigere, reprobarur ab innumeris Canonibus 71.): unde ne id obsequium defunctis impendendum, deficiente charitate, omnino negligeretur, primi mox Imperatores Christiani designarunt publicos Reditus pro Exequiis instituendis. Constitutionem CONSTANTINI pro urbe CPTANA firmavit ANASTASIUS 72.), JUSTINIANUS 73.) &

71.) C. 12. seqq. XIII. q. 2. C. 13. de Sepult. C. 8. & 9. de Simonia. De Sepulturarum Simonia agit per plura Capita THOMASSINUS vet. & nov. Eccl. Discipl. p. 3 lib. I. c. 65. seqq.

72.) L. 18. C. de SS. Eccles.

73.) Novell. 59. ubi etiam mentio fit de iis, qui publico sumptu destinati erant ad curam-

& LEO 74.) Imperatores. Non omnes Civitates, nec omnes Provinciae tam liberales Principes nactae sunt. Unde Concilium LATERANENSE 75.) pravas quidem exactio- nes fieri prohibet, pias tamen con- suetudines praecipit observari; sta- tuens, *ut libere conferantur Ecclesiastica Sacramenta; sed per Episcopum loci, ve- ritate cognita, compescantur, qui mali- tiose nituntur laudabilem consuetudinem immutare.* Censet enim Concilium, quod quidam Laici talem consuetu- dinem *ex fermento haeretica pravitatis nitantur infringere sub pretextu Canoni- cae pietatis.* Parochus igitur non pro- hibetur aliquid sponte oblatum acci- pere: quo nomine non tam ea ve- niunt

Aaa 3

niunt

curanda mortuorum corpora, vocati etiam *Decani, Laborantes, Leticarii, Copiate,* de quibus agitur in Cod. THEOD. l. 1. de lustrali Conlat. l. 15. de Episc. & l. 12. de Veteranis, ubi *infaustis defunctorum obsequiis occupati* nominantur. Constituti etiam erant *Parabolani*, ad curanda de- bilium aegra corpora deputati. l. 42. & 43. C. THEOD. de Episc. l. 17. & 18. C. JUST. eod.

74.) Novell. 12.

75.) Celebratum ann. 1215. c. 66. relatum c. 42. de Simon.

niunt, quæ in Missis exequiarum aut Anniversariorum ad Altare offeruntur; sed plerumque etiam luminaria, aliaque, quæ ad celebrandas Exequias impenduntur: hæc enim multis in locis cedunt Ecclesiæ, exceptis Confraternitatum candelis, quæ ad Confraternitatis Sacrarium reportantur. Distribui etiam solet aliquid inter Clericos funus Comitantes. Qua autem pompa & solemnitate velit quis sepeliri, potest moriturus ordinare: & si nihil indecens sequatur, Parochus non potest augere solemnitatem, nec majores sumptus exigere. Pauperibus autem deberent honestæ Exequiæ gratis fieri.

*aut electa
alibi sepul-
tura,*

§. 514. Præter Ecclesiam Parochialem, cui jure competit sepultura Parochianorum, habent plures Ecclesiæ jus speciale seu privilegiatum inhumandi cadavera Fidelium (§. 510.). Diversa autem sunt, Defunctorum *Sepultura* seu inhumatio, & *Exequia* seu Officium Ecclesiasticum pro defuncto persolvendum. Unde uno indulto, nequaquam alterum censetur concessum, cum hæc facultas ultra tenorem privilegii contra Ecclesiam Parochialem, ejusque
Jura

Jura extendi non possit. Summi igitur Pontifices privilegiis illis, quibus jus Sepulturæ concedunt, clausulam inferunt: *salva justitia Ecclesiarum, a quibus mortuorum corpora assumuntur* 76.). Per *Ecclesias*, a quibus corpora assumuntur, intelliguntur *Parochiales*, quibus censentur corpora Parochianorum jure communi jam addicta. Per *justitiam Ecclesiarum* significantur jura Ecclesiarum, inter quæ censentur *Exequiæ*, aliaque officia funeralia pro defuncto persolvenda, eaque a sepultura, sive inhumatione plane distincta. Unde nisi aliud ex consuetudine sit receptum, decet, ut corpus defuncti primum portetur in Ecclesiam Parochialem, ibique celebretur Missa præsentem Corpore, antequam deferatur ad locum electæ sepulturæ. Ubi autem juxta receptam consuetudinem corpora mox deferuntur ad locum electæ sepulturæ, Exequiæ tamen celebrandæ sunt in Ecclesia Parochiali, ea scilicet solemnitate & pompa, ad quam hæredes compelli possent, si sepultura alia non esset electa. Ut autem Exe-

Aaa 4 quia

76.) C. 9. de Sepultur.

quia in Ecclesia Parochiali respondeant funeralibus celebratis in loco electæ sepulturæ, difficulter im-
trahit Parochus ab hæredibus, nisi sta-
tuta quædam id fieri præcipiant 77.)

*Quarta
Funeralis.*

§. 515. Insuper ex oblationibus,
& aliis, quæ ratione sepulturæ ob-
veniunt alteri Ecclesiæ, pars aliqua
cedere deberet Ecclesiæ Parochiali,
sicut Matri carnali debetur legitima
ex bonis filii, qui alios hæredes in-
stituit. Qualiscunque autem hæc
sit pars 78.) , solet vocari *quarta fu-
neralis*, vel *portio Canonica* 79.) . De-
nique CLEMENS V. 80.) innovat
Constitutionem BONIFACII VIII.
qui pro submovenda discordia Paro-
chorum & Fratrum, portionem Ca-
no-

77.) Pro Ecclesia Parochiali pronuntiavit
Parlamentum Mechliniense apud VAN
ESPEN Jur. Eccl. part. 2. tit. 38. c. 5.
n. 23.

78.) *Tertia* pars Parochiali Ecclesiæ adju-
dicatur in C. 1. de Sepultur. *Media* pars
in C. 2. eod. *Quarta* in C. 8. eod. De-
mum CLEMENS III. in C. 9. eod. decidit,
attendendum esse ad consuetudines loco-
rum.

79.) C. 2. de Sepult. in 6.

80.) Clement. 2. de Sepult.

nonicam Parochis largiendam taxavit & limitavit ad quartam partem omnium obventionum &c., in quam quartam non computantur, quæ Ecclesiæ Parochiali ratione Exequiarum soluta sunt. Eandem quartam funeralium Decreto suo firmat Concilium TRIDENTINUM pro illis locis, in quibus jam ante annos quadraginta Cathedrali aut Parochiali Ecclesiæ ea solita esset persolvi, ac postea fuerit ex quocunque privilegio aliis piis locis concessa 81.). Ex quo infertur, usum hujus portionis longissimi temporis consuetudine tolli posse, prout de facto in plurimis locis Germaniæ sublata videtur.

§. 516. Gravissima & infamis pœna semper fuit, carere sepultura 82.). Unde etiam Gentiles nec mortuis parcebant Christianis, quin illos de requie sepulturæ, de asylo quodam mortis, jam alios, jam nec totos avellerent, dissecarent, distraherent, ut queritur TERTULLIANUS 83.). Ex Stoicæ Philosophiæ principiis,

Omnes Fideles in loco sacro sepeliuntur

A a a 5

81.) Sefs. 25. C. 13. de Reform.
82.) Deuteron. XXVIII. 26. L. 1. ff. de Cadaver, punitor.
83.) Apologet. adversus Gent. c. 37.

cipiis , ut ex barba capillos detonsos
 negligimus , ita etiam animus egres-
 surus ex corpore , curare non debet,
 quo receptaculum suum conferatur,
 ignis illud exurat , an feræ distrahant,
 an terra contegat 84.). Consolantur
 hæc quidem possunt Christianos , si
 vel malitia , vel facti necessitas sepul-
 turæ beneficium illis neget: at vero
 extra hos tristes casus humanius agit
 Ecclesia erga cadavera humana , dum
 nullo Canone prohibet omnem sepul-
 turam vel inhumationem , sed po-
 tius vult , ut erga illa nullum crude-
 litatis genus , etiam sub specie pie-
 tatis exerceatur , ea exenterando,
 aquis bullientibus decoquendo
 faciliorem transportationem 85.).
 Quorundam tamen Corpora in locis
 Religioso , aut ritu Ecclesiastico sepeliri
 vetat sicut nonnullos vivos a sua
 Communione excludit. Regula est
 om-

84.) SENECA Epist. 92. ad Lucil.

85.) Extrav. I. inter Commun. de Sepultur.
 Tale quid circa Corpus S. THOMÆ A-
 quinatis a Monachis fossiæ novæ factum
 esse , suspicabantur Fratres Prædicatores
 uti legimus in Historia Translationis Cor-
 poris S. Thomæ. in Act. Sanctorum ad
 diem 7. Martii pag. 725.

omnes & solos Fideles baptizatos, in loco sacro sepeliri posse ac debere, nisi a Jure prohibeantur 86.).

§. 517. Prohibentur autem I. omnes non baptizati 87.): tales sunt Judæi, Turcæ, Ethnici &c. Huc pertinent infantes sine Baptismo decedentes 88.): & Catechumeni 89.) II. Hæretici, eorumque receptores, defensores, fautores 90.). III. Qui per

86.) Cadavera eorum, qui extremo supplicio afficiuntur, Christiano ritu sepeliuntur, si poenitentes obeant, & Magistratus concedat. Nonnunquam medicis traduntur pro exercitio Anatomiae.

87.) C. 27. 28. dist. 1. de Consecr.

88.) Si constat, infantem jam in utero matris fuisse mortuum, sepeliendus est cum matre, si hæc simul moritur: *partus enim, antequam edatur, mulieris portio est, vel viscerum.* l. 1. §. 1. ff. de insp. Vent.

89.) Ecclesia tamen orat pro eis, si credentes decesserunt, ut colligitur ex S. AMBROSIO de obitu Valentiniani.

90.) C. 8. C. 13. §. Credentes. de Hæret. c. 2. eod. in 6. De Religionibus in Germania toleratis statuitur in Instrumento Pacis Westphalicæ art. V. §. 35. ne quis intuitu religionis a publicis cœmeteriis, honoreve Sepultura arceatur. Intelligi hoc non potest de locis, ubi publicum Acatholicæ Religionis exercitium non toleratur: in

per annum integrum Confessionem
Sacramentalem, & tempore Pascha-
li S. Synaxin sine justa causa omit-
tunt 91.). IV. Mortui in Tornea-
men-

in his enim si quis Protestantium moria-
tur, cadaver solet deferri ad vicinum lo-
cum A catholicum. In locis autem mix-
tæ Religionis habentur plerumque separa-
ta cœmeteria. Nec ægre possunt ferre
A catholici, si Catholici a sacris suis Cœ-
meteriis Ecclesiastico ritu initiatis, juxta
Religionis suæ principia, sicut alias fun-
ctiones profanas, ita etiam profanas inhu-
mationes arceant: econtra Protestantes,
cum juxta sua principia habeant cœmete-
rium nequaquam sacrum, proin inter res
communes civitatis computandum, non
possunt negare Catholicis, inter se habitan-
tibus sepulturam in suo cœmeterio, cum
ejusmodi Catholici sint membra civitatis,
& participes rerum communium. Cum
Catholici in usu principiorum Religionis
suæ turbari non debeant, ideo dictis non
obstant, quæ discurret BÖHMERUS in Ex-
ercitat. ad Pandectas tom. 2. Exercit. 42.
*de Jure denegandi communionem cœmete-
riorum.*

91.) C. 12. de Pœnit. & Remiss. Hæc ta-
men pœna omissæ Communionis non est
latæ sententiæ, neque potest a Parocho
propria autoritate infligi. VAN ESPEN
p. 2. tit. 4. c. 3. n. 17.

mentis 92.) V. Mortui in Duello, etsi pœnitentes moriantur 93.) VI. Usurarii manifesti, donec de usuris ipsis fuerit, prout patiuntur facultates eorum, plenarie satisfactum 94.) VII. Religiosi proprietarii 95.) VIII. Qui decimas ad Ecclesiam pertinentes non restitunt 96.) IX. Notorie

92.) C. 1. de Torneament. ALEXANDER III. noluit dispensare in hac re, etiam ad preces Regum & Principum, *ne prava illa consuetudo ex hoc incrementum posset suscipere.* Epist. 23. ad Henric. Rhemens. apud MARTENE Collect. veter. Scriptor. tom. 2. col. 674.

93.) Concil. TRIDENT. Sess. 25. c. 10. de Reform. Hanc pœnam a GREGORIO XIII. & CLEMENTE VIII. confirmatam & extensam innovando, statuit & declarat BENEDICTUS XIV. in Const. *Detestabilem IV.* Id. Novembr. 1752. *Sepultura sacra privationem a sacrosancta Tridentina Synodo inflictam morientibus in loco duelli & conflictus, incurrendam perpetuo fore, etiam ante sententiam Judicis, a decedente quoque extra locum conflictus ex vulnere ibidem accepto, sive duellum publice, sive privatim indictum fuerit, ac etiamsi vulneratus ante mortem non incerta pœnitentiæ signa dederit, atque a peccatis & censuris absolutionem obtinuerit.*

94.) C. 3. de Usur. C. 2. eod. in 6.

95.) C. 2. & 4. de stat. Monach.

96.) C. 19. de Decimis. Concilium LATERANENSE

torie excommunicati 97.), nisi ante mortem vel absoluti fuerint 98.), vel saltem signa pœnitentiæ dederint, & absolutionem post mortem ritu Ecclesiastico obtinuerint 99.). Intelligi hoc potest de iis etiam excommunicatis, qui publice nondum denuntiati, nec vitandi erant in vita: quamvis enim in his partibus non in hæreamus verbis Concilii Basileensis, quibus omnes *manifeste* excommunicati pronuntiantur vitandi; nihilominus etiam Constitutio Martini V. *Ad vitanda.* 100.), non intendit ex-

RANENSE III. in hoc Canone voluit, ut redderentur Ecclesiis Decimæ, quas Laici possidebant. Urgebat hoc negotium URBANUS III. & FRIDERICUS I. Imperator proposuit Comitiis Gelnhusanis ann. 1186. Principes se tuebantur antiquæ possessionis præsidio, quorum causam etiam Episcopi non improbabant, uti legere est apud ARNOLDUM LUBECENS. Chronic. Slavor. lib. 3. c. 18. Unde communiter hæc Constitutio dicitur pertinere ad decimas quæ post Concilium Lateranense ad Laicos pervenerunt.

97.) C. 1. XXIV. q. 2. C. 12. de Sepultur.
 98.) C. fin. de Sepult.
 99.) C. 28. De sentent. Excommun.
 100.) Juxta tenorem relatum in Actis Concilii

communicatis favere, nec eis quomodolibet suffragari, sed solummodo gratificari Fidelibus innocentibus, ut ad evitandas multas molestias & pericula, possint cum excommunicato nondum denunciato communicare: quæ ratio cessat in defunctis excommunicatis, quorum communionem absque ullo periculo caremus 1.): si quis tamen occulte excommunicatus sit, sepultura Ecclesiastica deneganda ei non est, cum talis denegatio sit publica, & publicam causam requirat 2.). X. Idem quod dicitur de Excommunicatis, sentiendum etiam est de nominatim Inter-

cilii CONSTANTIENS. apud VAN DER HARDT. tom. I. part. 24. col. 1066.

- 1.) Contrarium sentit SUAREZ De Censur. disp. 12. sect. 4. n. 5.
- 2.) COVARRUVIAS in Ca. *Alma mater*. de Sent. Excom. part. 1. §. 2. & alii, qui ex Concilio BASILEENSI tenent, omnem *manifesto* excommunicatum esse vitandum, necessario debent inferre, quod notorie excommunicati non possint admitti ad Sepulturam Ecclesiasticam. Unde pro nostris provinciis, ubi non sequimur verba Concilii BASILEENSIS, pro hac controversia decidenda isti Autores parum probant.

terdictis 3.), nisi pœnituerint 4.).
 XI. Qui sibi ipsis voluntarie inferunt
 mortem 5.). His non annumerantur;
 qui ex mentis alienatione se inter-
 erimunt; vel pereunt, quando ex
 spe evadendi grave malum se in ma-
 nifestum mortis periculum conje-
 cerunt; vel quando post vulnus sibi
 inflictum, ante mortem adhuc pœ-
 nitentiam agunt. Qui reperitur vel
 submersus, vel laqueo suspensus,
 vel ferro aut veneno interfectus, se-
 pultura privari non debet, nisi ali-
 unde constet, quod se ipsum occi-
 derit 6.). XII. Qui in notorio, ac
 certo peccato mortali absque pœni-
 tentia decedunt 7.). Hæc omnia
 deducuntur ex gemino principio;
 primum est, quod *quibus viventibus
 non communicavimus, mortuis communi-
 care*

-
- bant. P. REIFFENSTUEL ad tit. de Sep-
 pultur. §. 3. n. 85. cum P. ENGL eod. tit.
 n. 19. allegat cit. COVARRUVIAM.
 3.) CLEMENT. I. de Sepultur.
 4.) C. 20. de Sent. Excom. in 6.
 5.) C. 12. XXIII. q. 5.
 6.) Vid. COVARRUV. variar. Resolut. lib. 2.
 c. I. n. II. NAVARRUS Confil. lib. 3. tit.
 de Sepultur. conf. 6.
 7.) Arg. C. 21. XIII. q. 2.

care non possimus 8.): alterum est, ut ostendatur odium publici sceleris, & incutiatur horror peccati reliquis Fidelibus. Ubi vero in prædictis casibus dubium occurrit, Ordinarius consulatur.

§. 518. Qui indignos sepeliunt in *Puniuntur*, loco sacro, graviter peccant & qui *qui* indidem si excommunicatos publice, & *gnos* sepelios nominatim interdictos, vel usura *liunt*.

rios manifestos, hæreticos, vel aliorum etiam corpora in cœmeteriis Interdicti tempore, scienter sepelire præsumunt, Excommunicationis sententiæ subjacent 9.). Ad eos, qui alios indignos sepeliunt, non audent Doctores eandem pœnam extendere. Si quis excommunicatus, 10.), aut Paganus, in loco sacro sepultus fuerit, cadaver illius, si ab aliorum corporibus discerni possit, exhumari debet, locusque censetur pollutus, ut nullum funus illuc in-

B b b ferri

8.) C. 12. de Sepultur.
9.) C. 2. de hæret. in 6. Clement. 1. de Sepultur.
10.) De Excommunicatis vitandis id intelligit HENRIQUEZ lib. 13. c. 11. §. 3. LAYMANN Theol. moral. lib. 1. tr. 5. part. 2. c. 4. n. 9. aliique.

ferri possit, donec reconcilietur 11.). Aliorum autem sepulchrorum violatio omni jure est gravissime prohibita, prout dicetur, ubi de Criminibus sermo erit.

TITULUS XXIV.
DE REVERENTIA LOCIS SACRIS
DEBITA.

Conf. Decretal. Lib. 3. tit. 49. sext. tit. 23.

§. 519.

Reverentia locis sacris debita CUM tanta, quæ hucusque recentissimus in Templis pro salute nostra peragantur, jure optimo eadem Tempa eximiam Reverentiam a nobis exigunt, ut Deum Templi habitorem demisse adoremus, eoque corporis & animi habitu nos geramus, quem Sanctitas loci meretur. Ascetis hæc relinquimus & Concionatoribus 12.). Ad nostrum forum pertinet Immunitas in signum Reverentiæ competens Ecclesiis, aliisque

-
- 11.) C. 12. de Sepult. c. 7. de Consecrat. Eccles. c. 27. 28. dist. 1. de Consecr.
12.) Horum aliquos recenset P. VINCEN-
TIUS HOUDRY Bibliothéque des Prædi-
cateurs. tom. 2. V. *Eglises Matérielles.*